

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/128/114/94

WIZJA POLSKIEJ PREZYDENTURY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

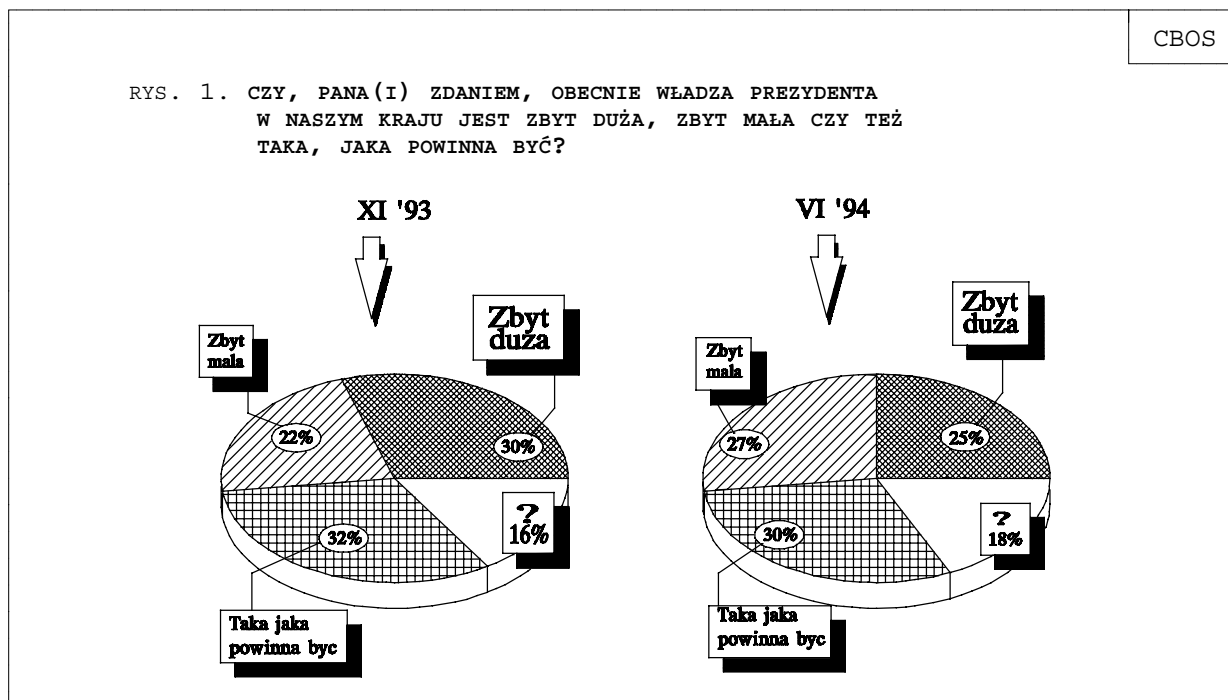
Jesienią 1995 roku mają się odbyć wybory prezydenckie. Kwestią otwartą pozostaje pytanie, czy po wygaśnięciu obecnej kadencji zakres władzy prezydenta pozostanie taki sam czy też ulegnie zmianie. W złożonych w Komisji Konstytucyjnej projektach nowej konstytucji znajdują się propozycje określenia miejsca, roli i kompetencji prezydenta. W ostatnim sondażu¹ pytaliśmy badanych o ich wyobrażenia i poglądy na temat instytucji głowy państwa. Respondenci snując wizje urzędu prezydenta uwzględniali niewątpliwie konkretny kontekst polityczny. Według obserwatorów życia politycznego, wyścig do prezydentury '95 już się rozpoczął. Przypomnijmy², że stawce głównych pretendentów przewodzi Aleksander Kwaśniewski (19%), przed Waldemarem Pawlakiem (12%) i Lechem Wałęsą (8%). Zdaniem badanych, tylko dwóch kandydatów ma największe szanse na zwycięstwo - lider SLD (28%) oraz obecnie urzędujący prezydent (15%).

Ile władzy powinien mieć prezydent?

Punktem wyjścia rozważań o postulowanym zakresie uprawnień prezydenta jest ocena jego obecnej, realnej władzy. Opinie badanych w tej sprawie są niemal równo podzielone.

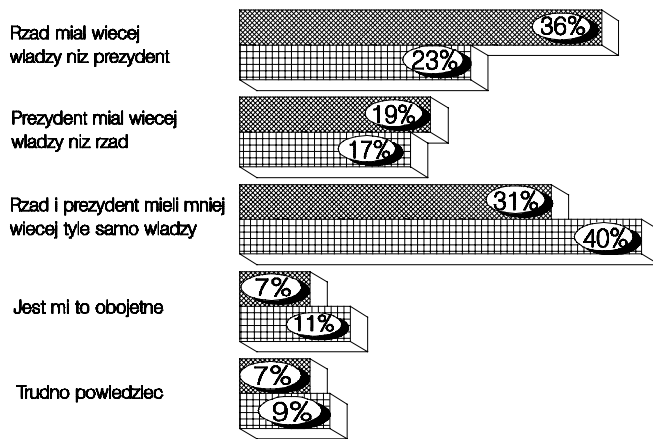
¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (50) zrealizowano w dniach 17-20 czerwca '94 na 1197-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. komunikat CBOS "Kandydaci na urząd prezydenta - czerwiec '94", lipiec '94.

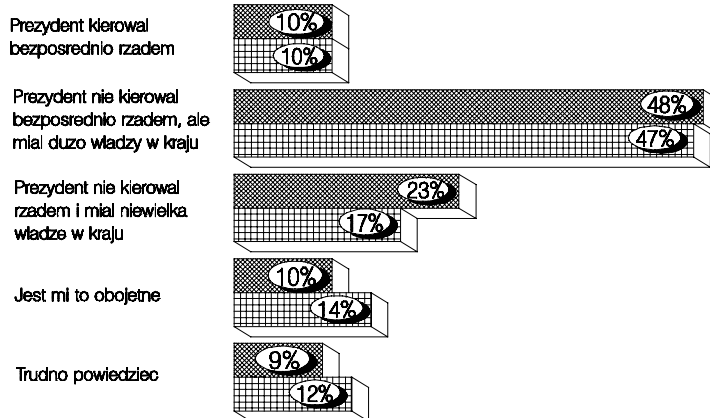

Warto zwrócić uwagę na niewielką, choć istotną zmianę stanowiska opinii publicznej. W ciągu ostatniego półrocza wzrosła liczba oceniających zakres obecnej władzy prezydenta jako zbyt mały, a jednocześnie zmalał odsetek badanych twierdzących, że jest on zbyt duży. Może to oznaczać wzrost społecznych sympatii dla idei wzmocnienia władzy prezydenckiej. Jeśli jednak porównamy odpowiedzi na pytanie, kto - prezydent czy rząd - powinien mieć więcej władzy, to okazuje się, że istota zmiany polega raczej na zmniejszeniu poparcia dla idei silnego rządu niż poszerzeniu zakresu władzy prezydenta. O 13 punktów procentowych zmniejszył się bowiem odsetek badanych, którzy opowiadają się za rozwiązaniem dającym więcej władzy rządowi niż prezydentowi, poparcie zaś dla supremacji prezydenta nad rządem pozostało na nie zmienionym poziomie. Warto podkreślić, że w analizowanym okresie wzrósł odsetek badanych, opowiadających się za równym podziałem władzy, a także obojętnych lub nie mających zdania w tej sprawie. Może to świadczyć o wzroście niepewności i braku jasnej wizji dotyczącej optymalnej relacji między instytucjami władzy wykonawczej.

RYS. 2. PROSZĘ POWIEDZIEĆ, CZY WOLAŁ(A) BY PAN(I) ABY:

■ XI '93 ■ VI '94

■ XI '93 ■ VI '94

Należy podkreślić silny związek między oceną obecnego zakresu władzy prezydenta a postulatem jego supremacji nad rządem. Respondenci oceniający, że prezydent ma zbyt mało władzy twierdzą, że powinien mieć jej więcej niż rząd (0.45) i bezpośrednio nim kierować (0.36). Jak się wydaje, społeczny stosunek do prezydentury wyznacza w dużym stopniu stosunek do

osoby obecnie sprawującej ten urząd. Podobnie jak w listopadzie '93³, większej władzy dla prezydenta chcieliby badani o poglądach prawicowych, często biorący udział w praktykach religijnych, a przeciwni jej są ankietowani mający poglądy lewicowe, nie uczestniczący w praktykach religijnych. Co więcej, poparci Aleksandra Kwaśniewskiego na prezydenta towarzyszy opinia o potrzebie ograniczenia władzy prezydenckiej i *vice versa* - zwolennicy obecnego prezydenta opowiadają się za poszerzeniem uprawnień tej instytucji. Tworzenie wizji instytucji prezydentury w Polsce i jej prawna regulacja nie powinny być zakłócone wyobrażeniem o potencjalnych kandydatach na ten urząd i do nich niejako dostosowywane, co -niestety - jest udziałem nie tylko polityków, ale i zwykłych obywateli.

Poszczególne grupy społeczno-zawodowe różnią się wizją prezydentury. Pogłębione analizy statystyczne⁴ pokazują, że na poparcie silnej prezydentury największy wpływ mają deklarowane prawicowe poglądy polityczne. Istotne znaczenie odgrywa też płeć badanych - mężczyźni wolą silnego prezydenta. W hierarchii czynników wskazujących na poparcie dla silnej prezydentury w dalszej kolejności znajdują się: zamieszkiwanie w wielkich miastach oraz częste praktyki religijne. Warto zaznaczyć, że przeciwni szerokiej władzy prezydenta są kadra kierownicza i rolnicy.

Czym prezydent powinien się zajmować?

Opinie społeczeństwa o zakresie władzy prezydenckiej zdają się sugerować, że najbardziej pożądana przez badanych byłaby swoista równowaga między prezydentem a rządem. Powstaje jednak problem podziału kompetencji między dwa organy władzy wykonawczej. Przypomnijmy, że na mocy małej konstytucji prezydent ponosi odpowiedzialność przede wszystkim za sprawy bezpieczeństwa wewnętrznego, politykę zagraniczną i obronność.

³ Por. komunikat CBOS "Społeczna wizja systemu politycznego Polski", luty '94.

⁴ Zastosowano metodę analizy regresji. Zmienna zależna utworzona została po zintegrowaniu odpowiedzi na trzy omówione wcześniej pytania dotyczące zakresu władzy prezydenta: kto powinien mieć więcej władzy - prezydent czy rząd; czy prezydent powinien kierować bezpośrednio rządem oraz jaka jest władza prezydenta w kraju.

Czym, Pana(i) zdaniem, powinien przede wszystkim zajmować się prezydent?
Proszę wybrać nie więcej niż trzy odpowiedzi.

	<u>XI '93</u>	<u>VI '94</u>
Reprezentować państwo polskie	86%	83%
Kontrolować pracę rządu	47%	49%
Kierować armią	13%	8%
Pośredniczyć między rządem a Sejmem	38%	34%
Kierować pracą służb bezpieczeństwa kraju (policji i UOP-u)	8%	6%
Dbać o interesy ludzi pracy	54%	60%
Kierować polityką zagraniczną	14%	17%
Rozwiązywać konflikty społeczne (gasić strajki itp.)	20%	25%
Trudno powiedzieć	2%	2%

Wydaje się, że w opinii większości społeczeństwa prezydent nie powinien bezpośrednio sprawować władzy, być uwikłany w sferę bezpośrednich decyzji administracyjnych. Jego miejsce jest przede wszystkim związane z funkcją reprezentanta państwa oraz arbitra czuwającego nad całością życia państwa i społeczeństwa. Powinna mu przyświecać przede wszystkim troska o interesy zwykłych ludzi. Zachowując dystans do bieżącego procesu sprawowania władzy winien mieć prawo skutecznie interweniować, jeśli zachodziłaby taka konieczność. Jego władza powinna mieć charakter kontrolny. Zwolennicy kandydatury Aleksandra Kwaśniewskiego na prezydenta częściej niż pozostali wskazywali na funkcję reprezentacyjną głowy państwa, popierający Lecha Wałęsę zaś - na te elementy prezydentury, które związane są z bezpośrednim sprawowaniem władzy: kontrola rządu, kierowanie armią oraz pośrednictwo między Sejmem a rządem.

Jaki powinien być styl prezydentury?

Wyobrażenia badanych o stylu, w jakim prezydent powinien pełnić swój urząd odpowiadają - ogólnie rzecz biorąc - oczekiwaniom dotyczącym tego, czym winien się zajmować. Prezydent ma więc działać zawsze w zgodzie z wolą większości (72%), w zgodzie z obowiązującym prawem (74%) i zasadami demokracji (75%). Te trzy czynniki mają w pełni określać jego aktywność na scenie politycznej.

Badani są wyraźnie przeciwni, aby prezydent kierował się wewnętrznym przekonaniem o swojej słuszności wbrew woli większości (22%), prawu (20%) oraz zasadom demokracji (13%). Relatywnie najwięcej akceptacji dla prezydenta nie będącego zakładnikiem większości wyrażają osoby mające wyższe wykształcenie, kadra kierownicza i prywatni przedsiębiorcy. Jednak i ci badani zgadzają się z tym, aby prezydent był w zgodzie z wolą większości. Warto zaznaczyć, że ankietowani z tych grup społecznych częściej niż inni podkreślają konieczność zgodności działań prezydenta z obowiązującym prawem.

		CBOS
Wybory prezydenckie odbędą się już w przyszłym roku. Możemy więc zastanowić się, jaki powinien być prezydent, którego chcielibyśmy wybrać. Czy, Pana(i) zdaniem, powinien on:		
- działać zawsze zgodnie z wolą większości ludzi		72%
czy też		
- działać wbrew woli większości, gdy jest przekonany, że tak będzie lepiej dla ludzi		22%
Trudno powiedzieć		6%
- działać zawsze zgodnie z prawem		74%
czy też		
- omijać prawo, gdy jest przekonany, że tak będzie lepiej dla ludzi		20%
Trudno powiedzieć		6%
- kierować się wiedzą ekspertów		62%
czy też		
- kierować się opinią zwykłych ludzi		27%
Trudno powiedzieć		11%
- starać się postawić na swoim, nawet w sposób nie zawsze demokratyczny		13%
czy też		
- zawsze przestrzegać zasad demokracji		75%
Trudno powiedzieć		12%
- starać się o jak najlepsze stosunki z innymi państwami, nawet ustępując im w niektórych sprawach		47%
czy też		
- starać się zawsze przeforsować najkorzystniejsze dla Polski rozwiązanie, nawet gdyby to miało doprowadzić do sporów z innymi państwami		39%
Trudno powiedzieć		13%
- starać się upodobnić Polskę do państw Europy Zachodniej		30%
czy też		
- starać się o zachowanie polskich tradycji, zwyczajów i odrębności		59%
Trudno powiedzieć		11%

Wydaje się, że badani oczekują, aby w swoim postępowaniu prezydent był rozważny i nie podejmował zbyt pochopnych decyzji. Stąd zapewne postulat, aby kierował się raczej wiedzą ekspertów - z natury swej bardziej racjonalną - niż często emocjonalnymi opiniami obywateli.

Mniej jednoznaczne są wyniki dotyczące wyobrażeń o postępowaniu prezydenta w relacji z innymi państwami. Przeważa jednak opinia, że powinien on kultywować polską tradycję i odrębności (59%), starać się o jak najlepsze stosunki z innymi państwami (47%). Bardziej niż pozostali gotowi do kompromisowych rozwiązań w stosunkach z innymi państwami są respondenci mający wyższe wykształcenie, pracownicy umysłowi oraz deklarujący duże zainteresowanie polityką. Pryncypialne stanowisko zajmują przede wszystkim robotnicy wykwalifikowani. Natomiast za osadzonym w polskiej tradycji i obyczajowości stylem prezydenta opowiadają się częściej niż inni przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem. Dążenia prezydenta do asymilacji wzorów europejskich bliższe są robotnikom niż pozostałym badanym. Różnica poglądów w tej kwestii między robotnikami a inteligencją wiąże się z odmiennym odczytaniem przedstawionej alternatywy. Dla robotników ważniejsze wydają się te konsekwencje upodobnienia się Polski do państw Europy Zachodniej, które wiążą się z wysokim poziomem życia, sprawnie działającym państwem i gospodarką; dla inteligencji zaś takie upodobnienie oznacza raczej groźbę utraty tożsamości narodowej. Stąd zapewne oczekiwania, aby prezydent był ostoją polskości.

Jaki powinien być prezydent?

Prezydentem RP powinien być przede wszystkim człowiek krystalicznie uczciwy. Cechy moralne są właśnie tymi wartościami, których badani najbardziej oczekują od polityków. Prezydent powinien być również dobrze zorientowany w społecznych i gospodarczych problemach kraju i jego mieszkańców.

Aby spełnić dobrze powierzone funkcje zawodowe lub społeczne, trzeba posiadać odpowiednie cechy i umiejętności. Jakie, Pana(i) zdaniem, cechy i umiejętności powinien posiadać prezydent? Spośród cech wypisanych na tych kartkach proszę wybrać nie więcej niż pięć takich, które uważa Pan(i) za najważniejsze.

Uczciwość	65%
Wiedza o problemach własnego kraju i potrzebach jego mieszkańców	61%
Orientacja w problemach społecznych i ekonomicznych kraju	58%
Znajomość prawa	43%
Inteligencja	43%
Wrażliwość na krzywdę ludzką	42%
Umiejętność rozwiązywania sporów	32%
Patriotyzm	29%
Pracowitość	22%
Kultura osobista	21%
Tolerancja wobec odmiennych poglądów	18%
Umiejętność przedstawiania swoich poglądów, łatwość przekonywania	16%
Zdolność do rozsądnych ustępstw	14%
Odwaga cywilna	13%
Łatwość nawiązywania kontaktów z wyborcami	11%

Znaczący odsetek respondentów wskazuje na trzy inne postulowane cechy - znajomość prawa, inteligencję oraz wrażliwość na krzywdę ludzką. Znacznie mniej uwagi przywiązują badani do tych cech, które wiążą się ze skutecznością działania w warunkach funkcjonowania mechanizmów demokratycznych - chodzi o umiejętności komunikowania się, perswazji oraz negocjowania. Zwolennicy Aleksandra Kwaśniewskiego nieco częściej niż inni ankietowani wskazują na kulturę osobistą. Można przypuszczać, że tę cechę przewodniczącego SLD cenią szczególnie wysoko. Natomiast sympatycy Lecha Wałęsy częściej niż pozostali wskazują na umiejętności mediacyjne - rozwiązywanie sporów.

★

★ ★

W minionym półroczu nastąpił nieznaczny wzrost społecznych sympatii dla idei wzmocnienia władzy prezydenckiej. Istota zmiany polega na zmniejszeniu poparcia dla wzmocnienia pozycji rządu niż znacznym poszerzeniu zakresu władzy prezydenta. Na sposób myślenia badanych o abstrakcyjnych rozwiązaniach systemowych znaczący wpływ ma ocena aktorów obecnej sceny politycznej. Warto przypomnieć, że poprzednie badanie dotyczące postulowanych rozwiązań instytucjonalnych przeprowadzono w okresie wyraźnego wzrostu społecznego optymizmu, związanego z powstaniem nowego centrolewicowego rządu. Obecnie odnotowujemy zmniejszenie poparcia dla rozwiązań dających supremację rządowi.

Większości respondentów bliska jest taka wizja prezydentury, która zakłada, że prezydent wyposażony w szeroki zakres władzy będzie jej używał raczej do funkcji kontrolnych niż bezpośredniego wykonywania czynności administracyjnych. Prezydent powinien kierować się wolą ludu, postępować zgodnie z prawem i pryncypiami demokracji, godnie reprezentować państwo polskie, dbać o dobro zwykłych obywateli.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie władza prezydenta w naszym kraju jest zbyt duża, zbyt mała czy też taka, jaka powinna być?

(%)

	Zbyt duża	Zbyt mała	Taka, jaka powinna być	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	27	30	18	1191
Płeć					
Mężczyźni	20	35	29	16	542
Kobiety	29	20	31	20	649
Wiek					
do 24 lat	31	22	29	18	135
25-34	27	24	35	14	192
35-44	30	24	31	15	278
45-54	20	33	29	19	204
55-64	19	32	27	22	189
65 lat i więcej	22	26	28	24	194
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	25	32	23	471
Miasto do 20 tys.	34	21	33	12	152
od 21 do 100 tys.	30	27	32	11	222
101-500 tys.	22	25	28	25	186
501 tys. i więcej mieszk.	27	40	21	13	161
Region					
Północny	19	27	38	15	165
Zachodni	26	22	34	18	124
Środkowo-zachodni	40	19	27	14	182
Środkowy	22	27	30	21	213
Wschodni	22	35	31	13	112
Południowo-wschodni	21	33	28	19	193
Południowo-zachodni	24	26	25	24	202
Wykształcenie					
Podstawowe	22	27	27	24	473
zasadnicze zawodowe	26	27	31	16	301
Średnie	25	28	31	15	338
Wyższe	34	21	36	9	80
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	36	13	39	12	58
Prac. umysł. niż. szczebla	31	28	27	14	104
Pracownicy fiz. - umysł.	17	24	34	25	58
Robotnicy wykwalifikowani	20	29	38	13	110
Robotnicy niewykwalifik.	19	27	29	24	66
Rolnicy	26	25	30	19	127
Prywatni przedsiębiorcy	28	35	31	6	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	21	32	28	20	393
Uczniowie i studenci	43	21	32	5	50
Bezrobotni	24	26	29	21	107
Gospodynie domowe i inni	31	18	22	30	82
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys. zł	24	25	26	26	189
750 tys. - 1249 tys.	25	26	32	17	280
1250 tys. - 1749 tys.	25	26	30	19	212
1750 tys. - 2249 tys.	22	29	36	13	192
2250 tys. i powyżej	27	28	29	16	284
Ocena własnych war. mater.					
Złe	27	27	25	21	503
Średnie	21	28	33	18	530
Dobre	33	22	35	11	158
Zainteresowanie polityką					
Duże	28	32	27	14	93
Średnie	27	32	30	11	508
Małe lub żadne	22	22	30	25	589
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	18	31	31	20	73
Raz w tygodniu	22	28	31	19	717
Kilka razy w roku	30	24	28	19	308
W ogóle nie uczestniczy	33	25	29	12	92
Poglądy polityczne					
Lewica	37	17	32	14	257
Centrum	27	27	32	13	340
Prawica	13	47	29	11	233
Trudno powiedzieć	21	21	27	31	361

Tabela 2. Proszę powiedzieć, czy wołał(a)by Pan(i), aby: 1 - rząd miał więcej władzy niż prezydent; 2 - prezydent miał więcej władzy niż rząd; 3 - rząd i prezydent mieli mniej więcej tyle samo władzy; 4 - Jest mi to obojętne (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	17	40	11	9	1193
Płeć						
Mężczyźni	21	21	42	9	7	542
Kobiety	24	14	39	12	11	651
Wiek						
do 24 lat	22	22	36	8	13	135
25-34	19	17	48	9	7	192
35-44	25	17	42	10	6	279
45-54	20	17	40	15	8	204
55-64	27	13	42	10	8	190
65 lat i więcej	21	18	30	13	18	194
Miejsce zamieszkania						
Wieś	22	17	41	10	11	470
Miasto do 20 tys.	27	15	42	7	8	152
od 21 do 100 tys.	25	12	45	13	5	222
101-500 tys.	19	17	36	17	11	186
501 tys. i więcej mieszk.	22	28	35	6	10	164
Region						
Północny	21	17	48	8	6	165
Zachodni	24	9	46	14	8	124
Środkowozachodni	33	17	35	7	8	182
Środkowy	23	18	38	8	13	213
Wschodni	20	13	43	18	6	112
Południowo-wschodni	16	21	43	12	8	193
Południowo-zachodni	22	20	32	12	14	203
Wykształcenie						
Podstawowe	19	15	39	13	14	473
Zasadnicze zawodowe	24	19	39	12	6	300
Średnie	23	19	44	7	7	341
Wyższe	39	16	36	7	2	80
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	46	7	38	7	3	58
Prac. umysł. niż. szczebla	22	15	45	10	9	105
Pracownicy fiz.- umysł.	30	13	48	5	4	58
Robotnicy wykwalifikowani	19	20	44	8	9	110
Robotnicy niewykwalifik.	17	22	37	12	13	66
Rolnicy	25	12	47	10	6	127
Prywatni przedsiębiorcy	30	33	14	15	9	35
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	22	18	36	13	12	394
Uczniowie i studenci	31	19	35	12	2	50
Bezrobotni	14	19	49	9	8	107
Gospodynie domowe i inni	17	16	38	12	17	82
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 750 tys. zł	16	20	42	10	13	189
750 tys. - 1249 tys.	22	14	41	16	7	279
1250 tys. - 1749 tys.	19	18	43	11	9	212
1750 tys. - 2249 tys.	24	19	41	7	9	193
2250 tys. i powyżej	30	15	38	8	9	286
Ocena własnych war. mater.						
Złe	19	19	40	12	9	503
Średnie	24	15	40	10	11	531
Dobre	30	18	38	9	5	158
Zainteresowanie polityką						
Duże	26	25	40	3	7	93
Średnie	25	17	46	7	5	509
Małe lub żadne	20	16	35	15	14	590
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	9	22	37	18	14	73
Raz w tygodniu	21	17	42	11	9	719
Kilka razy w roku	28	16	37	8	10	308
W ogóle nie uczestniczy	26	14	37	15	9	92
Poglądy polityczne						
Lewica	33	11	44	7	6	257
Centrum	27	14	42	10	7	341
Prawica	11	33	46	5	5	233
Trudno powiedzieć	19	15	32	18	17	361

Tabela 3. Proszę powiedzieć, czy wolał(a)by Pan(i), aby: 1 - prezydent kierował bezpośrednio rządem; 2 - prezydent nie kierował bezpośrednio rządem, ale miał dużo władzy w kraju; 3 - prezydent nie kierował rządem i miał niewielką władzę w kraju; 4 - Jest mi to obojętne

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	47	17	14	12	1193
Płeć						
Mężczyźni	11	51	16	12	9	542
Kobiety	10	44	17	16	14	651
Wiek						
do 24 lat	19	41	21	5	14	135
25-34	9	51	17	15	8	192
35-44	10	51	18	13	8	279
45-54	10	52	12	17	10	204
55-64	8	47	19	15	11	190
65 lat i więcej	11	36	14	18	21	194
Miejsce zamieszkania						
Wieś	11	47	13	17	13	470
Miasto do 20 tys.	6	55	20	10	9	152
od 21 do 100 tys.	7	47	23	12	12	222
101-500 tys.	14	39	18	19	11	186
501 tys. i więcej mieszk.	16	50	15	7	12	164
Region						
Północny	11	58	12	8	11	165
Zachodni	10	41	21	20	8	124
Środkowozachodni	8	46	25	13	7	182
Środkowy	14	43	13	9	20	213
Wschodni	8	47	14	24	7	112
Południowo-wschodni	8	56	14	13	8	193
Południowo-zachodni	12	38	16	17	16	203
Wykształcenie						
Podstawowe	10	42	12	19	17	473
Zasadnicze zawodowe	11	43	19	16	11	300
Średnie	11	56	17	8	8	341
Wyższe	9	57	31	4	0	80
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	0	57	34	3	7	58
Prac. umysł. niż. szczebla	12	55	13	12	8	105
Pracownicy fiz.- umysł.	8	41	34	10	7	58
Robotnicy wykwalifikowani	8	53	12	11	16	110
Robotnicy niewykwalifik.	10	47	15	16	12	66
Rolnicy	12	51	16	13	8	127
Prywatni przedsiębiorcy	9	52	20	15	5	35
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	11	46	13	17	14	394
Uczniowie i studenci	18	49	28	6	0	50
Bezrobotni	11	43	18	14	14	107
Gospodynie domowe i inni	14	30	15	23	19	82
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 750 tys. zł	13	41	10	18	18	189
750 tys. - 1249 tys.	10	45	19	17	9	279
1250 tys. - 1749 tys.	10	48	14	15	13	212
1750 tys. - 2249 tys.	12	57	12	10	9	193
2250 tys. i powyżej	10	45	24	11	10	286
Ocena własnych war. mater.						
Złe	12	45	14	17	13	503
Średnie	9	50	16	13	12	531
Dobre	11	46	27	9	7	158
Zainteresowanie polityką						
Duże	11	61	21	1	6	93
Średnie	10	54	19	9	8	509
Małe lub żadne	11	39	14	21	16	590
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	23	34	5	22	16	73
Raz w tygodniu	9	49	15	15	12	719
Kilka razy w roku	12	47	20	11	10	308
W ogóle nie uczestniczy	7	41	25	13	14	92
Poglądy polityczne						
Lewica	5	53	23	10	8	257
Centrum	9	51	20	13	8	341
Prawica	17	61	9	8	5	233
Trudno powiedzieć	11	31	14	22	22	361